JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

RIPOTI YA PATO LA MKOA WA DODOMA 2022

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

RIPOTI YA PATO LA MKOA WA DODOMA 2022

Ofisi ya Taifa ya Takwimu.
S.L.P 2683,
64 Barabara ya Lusinde,
44104 Tambukareli, Dodoma

Ofisi ya Mkuu wa Mkoa
Ofisi ya Rais – TAMISEMI
S.L.P. 914
Jengo la Mkapa (Mkapa House)
Barabara ya Hospitali ya Mkoa
41185 DODOMA

OKTOBA, 2023

MIPAKA YA KIUTAWALA YA MKOA WA DODOMA NA HALMASHAURI

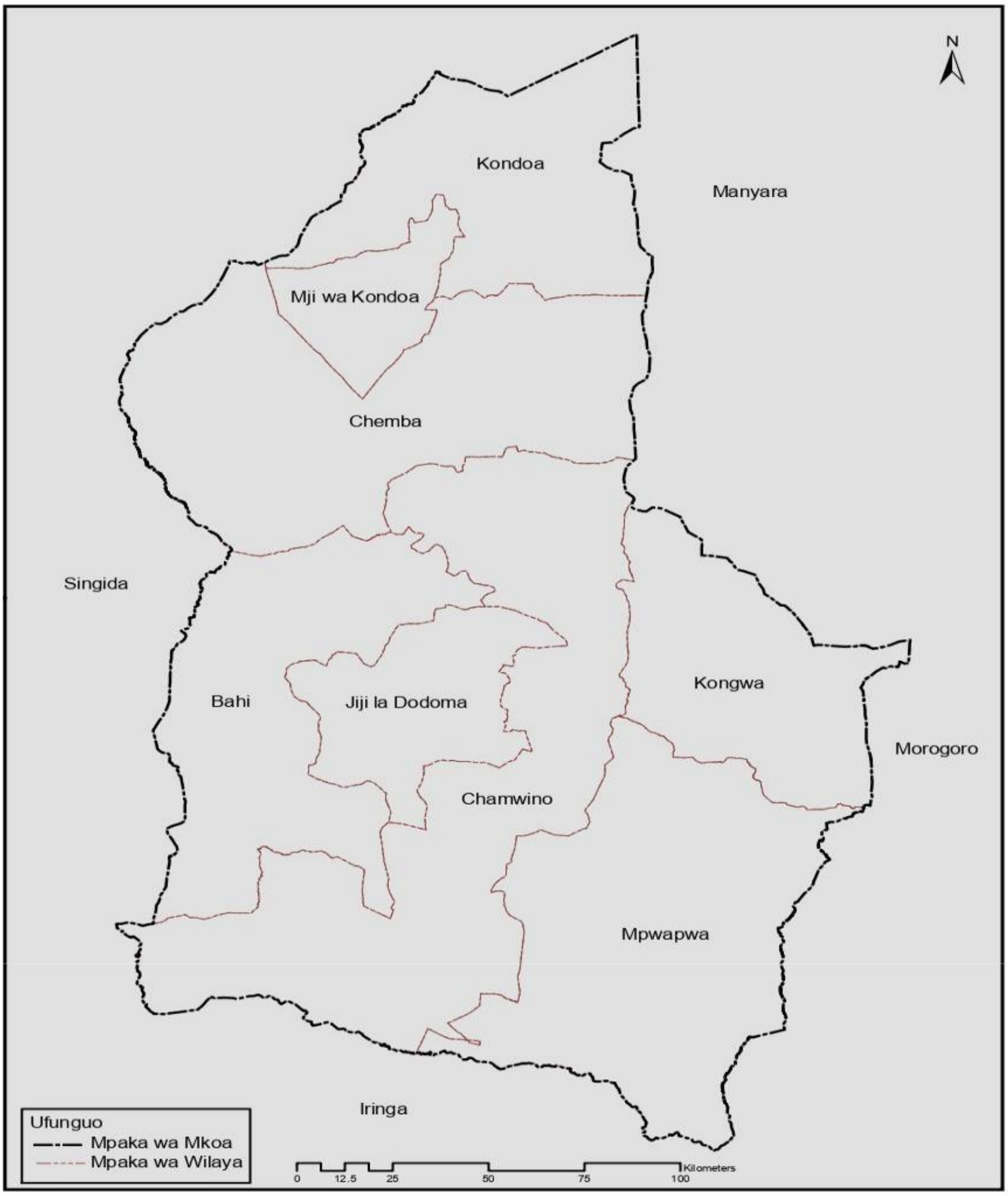

Chanzo : Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa Dodoma

Mkoa wa Dodoma una ukubwa wa kilomita za mraba 41,311 ambazo ni sawa na asilimia 4.4 ya eneo la Tanzania Bara lenye kilomita za mraba 947,303. Aidha, katika Mkoa wa Dodoma eneo la nchi kavu ni kilomita za mraba 40,741.7 wakati kilomita za mraba 569.3 zimefunikwa na maji. Kwa taarifa hii, Mkoa wa Dodoma umechukuliwa kama eneo la kiuchumi (Economic territory) ambapo dhana ya uzalishaji wa bidhaa na huduma ilizingatiwa.

YALIYOMO

MIPAKA YA KIUTAWALA YA MKOA WA DODOMA NA HALMASHAURI i
Orodha ya Michoro iii
Viambatanisho iv
Dibaji v
Shukrani vi
1.0 Utangulizi 1
2.0 Malengo 1
2.1 Lengo Kuu 1
2.2 Malengo Mahususi 1
3.0 Manufaa ya takwimu za Pato la Mkoa 1
4.0 Mawanda na Mipaka 2
5.0 Methodolojia 3
5.1 Mbinu za Ukokotoaji wa Pato la Mkoa 3
5.1.1 Kutumia Takwimu za Uzalishaji katika ngazi ya Halmashauri 3
5.1.2 Kutumia Takwimu za Uzalishaji kutoka ngazi ya Taifa 3
5.2 Ukokotoaji wa Pato la Mkoa 3
6.0 Matokeo Muhimu 4
6.1 Pato la Mkoa 4
6.2 Wastani wa Pato la Mwananchi 4
6.3 Mchango katika Pato la Mkoa 5
6.4 Mchango wa Makundi Makuu ya Shughuli za Kiuchumi katika Pato la Mkoa Dodoma, 2022 6
7.0 Changamoto na Maazimio 8
7.1 Changamoto 8
7.2 Maazimio 8

ORODHA YA MICHORO

Kielelezo Na. 1 : Pato la Mkoa wa Dodoma (Shilingi Billioni) kwa Halmashauri, Mwaka 2022 4

Kielelezo Na. 2: Wastani wa Pato la Mwananchi kwa Halmashauri, Mkoa wa Dodoma Mwaka 2022............................ 5

Kielelezo Na. 3: Mchango wa Halmashauri katika Pato la Mkoa, Mwaka 2022 5

Kielelezo Na. 4: Mchango wa Makundi Makuu ya Shughuli za Kiuchumi katika Pato la Mkoa Dodoma, 2022 6

Kielelezo Na. 5: Mchango wa Sekta ya Kilimo kwa Halmashauri, 2022... 6

Kielelezo Na. 6: Mchango wa Sekta ya Viwanda kwa Halmashauri, 2022.. 7

Kielelezo Na.7: Mchango wa sekta ya Huduma kwa Halmashauri, 2022 7

VIAMBATANISHO

Kiambatisho Na 1: Dhana na Ufafanuzi 9

Kiambatisho Na 2: Majedwali 11

Jedwali la 1: Pato la Mkoa wa Dodoma kwa Halmashauri, 2018 - 2022 11

Jedwali la 1: Idadi ya Watu kwa Mkoa wa Dodoma kwa Halmashauri, 2018 - 2022 11

Jedwali la 2: Wastani wa Pato la Mwananchi kwa Halmashauri, 2018 – 2022 11

Jedwali la 4: Pato la Mkoa wa Dodoma kwa shughuli za kiuchumi, Bei za Miaka husika, 2018 - 2022 12

Jedwali la 5: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2018 13

Jedwali la 6: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2019 14

Jedwali la 7: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2020 15

Jedwali la 8: Pato la Mkoa kwa shughuliza kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2021 16

Jedwali la 9: Pato la Mkoa kwa shughuliza kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2022 17

Jedwali la 10: Mchango wa Shughuli za Kiuchumi kwa Halmashauri kwa Bei ya Mwaka Husika kwa , 2022 18

Jedwali la 11: Vyanzo vya Taarifa zilizotumika kutayarisha Pato la Mkoa kwa kila Shughuli ya kiuchumi 19

DIBAJI

Pato la Mkoa wa Dodoma linapima thamani ya bidhaa na huduma zilizozalishwa katika kipindi cha mwaka mmoja na pia inaonesha mwenendo wa ukuaji wa shughuli za kiuchumi katika mkoa kati ya mwaka mmoja na mwingine. Pato la Mkoa wa Dodoma ni kiashiria muhimu cha kiuchumi ambacho kitatumika katika kupanga na kuratibu maendeleo ya mkoa. Kwa mwaka 2022, Pato la Mkoa wa Dodoma lilikuwa shilingi milioni 5,418,844 ambapo sekta ya Kilimo ilichangia asilimia 39.8, Viwanda na Ujenzi asilimia 28.0, na Huduma asilimia 32.2 katika Pato la Mkoa. Aidha, Halmashauri ya Jiji la Dodoma imeongoza kwa kuchangia asilimia 33.5 katika Pato la Mkoa wakati Halmashauri ya Wilaya ya Chemba imechangia kwa kiwango kidogo cha asilimia 5.9 katika Pato la Mkoa.

Aidha, taarifa hii inaonesha wastani wa pato kwa kila mwananchi wa mkoa wa Dodoma na pia wastani wa pato kwa kila mwananchi kwa halmashauri.

Utayarishaji wa Pato la Mkoa wa Dodoma umezingatia kanuni na mwongozo unaotolewa na Umoja wa Mataifa chini ya Kitengo cha Takwimu cha Kutayarisha Takwimu za Pato la Taifa hususan chapisho la mwaka 2008 yaani "*United Nation System of National Accounts* (2008 SNA)". Matumizi ya mwongozo huo yanawezesha nchi kutayarisha na kulinganisha takwimu za Pato la Taifa la nchi moja na nyinginezo duniani kwa kuwa mfumo wa utayarishaji ni uleule.

Matayarisho ya Pato la Mkoa wa Dodoma yamegawanyika katika sehemu mbili ambazo ni ngazi ya Mkoa na Halmashauri. Taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma imetayarishwa mwaka 2022 ikijumuisha taarifa za miaka mitano kuanzia 2018 – 2022, kwa kutumia bei za miaka husika. Aidha, Pato la Mkoa ni kanzidata ya taarifa ya kiuchumi ya mkoa ambayo pia itatumika kama rejea katika kutayarisha Pato la Mkoa wa Dodoma kwa miaka ijayo. Taarifa hii inahitimisha kazi ya pamoja kati ya Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma na Ofisi ya Taifa ya Takwimu (NBS).

Katika kukamilisha taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma, Wataalam kutoka Ofisi ya Mkuu wa Mkoa walisimamia na kufanikisha ukusanyaji wa taarifa za uzalishaji wa bidhaa na huduma kutoka katika shughuli mbalimbali za kiuchumi katika mkoa wa Dodoma. Aidha, Ofisi ya Taifa ya Takwimu ilitoa wataalam mahiri katika kutayarisha Takwimu za Pato la Taifa, waliosimamia utayarishaji wa Pato la Mkoa wa Dodoma. Methodolojia iliyotumika inakubalika kimataifa.

Pato la Mkoa wa Dodoma limetayarishwa kwa lengo la kutoa taarifa muhimu za kiuchumi kwa Serikali na kwa wadau mbalimbali zinazoakisi shughuli za kiuchumi katika mkoa. Taarifa hii imeelezea changamoto zilizojitokeza wakati wa zoezi la utayarishaji wa Pato la Mkoa wa Dodoma. Changamoto hizo zitatafutiwa ufumbuzi na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma ikishirikiana na Ofisi ya Taifa ya Takwimu kwa lengo la kuboresha taarifa za uzalishaji wa bidhaa na huduma kwa ajili ya utayatishaji wa Pato la Mkoa wa Dodoma kwa miaka ijayo. Ni matarajio yangu kwamba, taarifa hii itakuwa nyenzo muhimu ya rejea katika kupanga na kutayarisha shughuli za maendeleo ya kiuchumi ya Mkoa.

Dkt. Albina Chuwa
Mtakwimu Mkuu wa Serikali
Ofisi ya Taifa ya Takwimu
S.L.P 2683, Dodoma
Simu: +255 26 2963822
Nukushi: +255 26 2963828

Ofisi ya Taifa ya Takwimu inakaribisha maoni kuhusu chapisho hili. Maoni haya yapelekwe kwa Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Ofisi ya Taifa ya Takwimu.

Taarifa zaidi za Takwimu za Pato la Taifa zinapatikana kupitia tovuti ifuatayo: www.nbs.go.tz

SHUKRANI

Utayarishaji wa taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma uliwezekana kwa juhudi za pamoja za Ofisi ya Mkuu wa Mkoa, Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Halmashauri za Mkoa wa Dodoma. Kazi hiyo iliongozwa na Mkuu wa Mkoa wa Dodoma chini ya uratibu wa Katibu Tawala wa Mkoa, Ndugu Ally Senga Gugu, Katibu Tawala Msaidizi - Mipango na Uratibu, Bw. Charles A. Mduma, Mtakwimu wa Mkoa Bi Josephine P. Nyengela na Meneja wa Takwimu Mkoa Bw. Idd A. Muruke waliosimamia mchakato mzima wa ukusanyaji takwimu.

Napenda kuwashukuru Wakurugenzi wa Halmashauri ya Jiji la Dodoma, Halmashauri ya Mji wa Kondoa, na Halmashauri za wilaya ya Mpwapwa, Kongwa, Chamwino, Bahi na Chemba pamoja na viongozi wengine wa Halmashauri walioratibu ukusanyaji wa takwimu. Aidha, nawashukuru wananchi, Taasisi za Umma na Sekta Binafsi kwa ushirikiano wao katika utoaji wa takwimu zilizotumika katika kutayarisha Pato la Mkoa.

Vilevile,namshukuru Mtakwimu Mkuu wa Serikali, pamoja na wataalam wake wakiongozwa na Mkurugezi wa Takwimu za Uchumi, Bw. Daniel Masolwa, Meneja wa Takwimu za Pato la Taifa, Bi. Adella Ndesangia na wataalam wengine ambao ni Bw. Ernest E. Mshana na Bw. Boniface Simpoli Yohana kwa michango yao katika kutayarisha taarifa hii muhimu.

Mhe. Rosemary Staki Senyamule
Mkuu wa Mkoa wa Dodoma
S.L.P 914
POSTIKODI: 41185 DODOMA
Simu: +255: (026) 2324343/2324384
Nukushi: +255: (026) 2320046
Baruapepe: ras@dodoma.go.tz,
Tovuti: www.dodoma.go.tz

1.0 Utangulizi

Taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma ni matokeo ya kazi ya pamoja kati ya Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma. Mchakato wa kuandaa taarifa hii ulianza mwezi Mei 2023 kwa kutoa mafunzo kuhusu mbinu za ukusanyaji na uchambuzi wa taarifa za kitakwimu na kuandaa ratiba ya kazi ya utayarishaji wa takwimu za Pato la Mkoa.

Mpangilio wa kazi ulikuwa kama ifuatavyo:

- Ofisi ya Mkuu wa Mkoa ilikuwa na jukumu la kuratibu na kusimamia zoezi la ukusanyaji wa taarifa za uzalishaji wa bidhaa na huduma katika Mkoa; na
- Ofisi ya Taifa ya Takwimu ilikuwa na jukumu la kutayarisha madodoso na mwongozo kwa ajili ya ukusanyaji wa taarifa za kitakwimu na kuandaa sampuli pamoja na kutoa utaalamu kuhusu ukokotoaji wa takwimu za Pato la Mkoa.

2.0 Malengo

2.1 Lengo Kuu

Lengo kuu la kutayarisha taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma ni kutoa viashiria muhimu vya kiuchumi ambavyo vitatumika katika kupanga mipango ya maendeleo ya Mkoa. Aidha, taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma itatumika katika kuboresha sera na mipango ya Mkoa na Halmashauri. Vilevile, Serikali itatumia taarifa hii kutathimini maendeleo ya kiuchumi ya Mkoa wa Dodoma.

2.2 Malengo Mahususi

Malengo mahususi ya kutayarisha taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma yalikuwa:-

a) Kukusanya, Kukokotoa na kutafsiri Pato la Mkoa wa Dodoma kwa aina ya shughuli za kiuchumi ambazo zimeainishwa kwa kila Halmashauri; na
b) Kukokotoa wastani wa pato la kila mwananchi katika ngazi ya Mkoa na Halmashauri.

3.0 Manufaa ya takwimu za Pato la Mkoa

Takwimu za Pato la Mkoa hutoa taarifa muhimu kwa ajili ya kupanga mipango ya maendeleo ya Mkoa kwa kuwa

a) Husaidia kupata uelewa zaidi wa ukuaji wa uchumi na utendaji wa mkoa;
b) Hutoa msingi wa ufuatiliaji na tathmini ya mwenendo wa maendeleo ya uchumi;
c) Hutumiwa na Serikali Kuu katika kupanga mipango ya maendeleo ya mkoa, ikijumuisha utekelezaji wa Mpango wa Maendeleo wa Miaka Mitano (FYDP) na Malengo ya Maendeleo Endelevu (SDGs) katika ngazi ya Mkoa na Halmashauri;
d) Hutumika katika kuweka misingi imara ya kufanya maamuzi ya kiuchumi kwa mkoa, wilaya na sekta binafsi;
e) Ni msingi wa taarifa muhimu kwa ajili ya mijadala ya umma na uelewa wa jamii juu ya maendeleo ya uchumi wa mkoa;
f) Hutoa takwimu za msingi zitakazosaidia kushughulikia masuala muhimu kama vile kupunguza umaskini na kukuza viwanda kwa mfano usindikaji wa mazao ya kilimo;
g) Hutumika katika ugawaji wa rasilimali na uwekezaji katika ngazi ya mkoa na wilaya; na
h) Huonesha fursa za kiuchumi zinazopatikana katika mkoa na halmashauri zake ambazo zinaweza kuvutia wawekezaji wa sekta mbalimbali katika mkoa.

4.0 Mawanda na Mipaka

Mipaka ya Mkoa na Halmashauri imechukuliwa kama eneo la kiuchumi (economic teritory) katika kutayarisha taarifa ya Pato la Mkoa na Halmashauri ambapo miamala (transactions) ya bidhaa na huduma hufanyika, ikihusisha mawanda ya shughuli zote za kiuchumi.

Taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma imeandaliwa kutokana na shughuli za kiuchumi ambazo zimeainishwa kwa kuzingatia mfumo wa kimataifa wa ukokotoaji wa takwimu za Pato la Taifa. Mfumo huohuo umetumika kukokotoa takwimu za Pato la mkoa wa Dodoma. Aina ya shughuli za kiuchumi zilizoainishwa katika kutayarisha Pato la Mkoa ni:

a) Kilimo;
    i. Mazao;
    ii. Mifugo;
    iii. Misitu na Uwindaji;
    iv. Uvuvi;
b) Uchimbaji wa Madini na Mawe;
c) Utengenezaji bidhaa;
d) Uzalishaji, Usambazaji na Ugavi wa Umeme;
e) Maji safi na maji taka;
f) Ujenzi;
g) Biashara na Matengenezo;
h) Usafirishaji na Uhifadhi mizigo;
i) Huduma za Malazi na Chakula;
j) Habari na Mawasiliano;
k) Fedha na Bima;
l) Upangishaji Majengo;
m) Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi;
n) Huduma za Kiutawala;
o) Utawala na Ulinzi;
p) Elimu;
q) Afya na Huduma za Jamii;
r) Sanaa na Burudani; na
s) Huduma nyingine.

Kwa kuzingatia Mfumo wa Kimataifa wa Kukokotoa Pato Taifa (2008 SNA) shughuli tajwa hapo juu zimegawanyika katika makundi makuu matatu ambayo ni:

i. Kilimo (Mazao, Mifugo, Misitu na Uvuvi);
ii. Viwanda na Ujenzi (Uchimbaji madini na mawe, Utengenezaji bidhaa viwandani, Umeme, Maji safi na maji taka na Ujenzi); na
iii. Huduma (Biashara ya jumla na reja reja na Matengenezo, Huduma za Malazi na Chakula, Usafirishaji na Uhifadhi mizigo, Habari na Mawasiliano, Fedha na Bima, Upangishaji Majengo, Shughuli za kitaaluma, kisayansi na kiufundi, Huduma za Kiutawala, Utawala na Ulinzi, Elimu, Afya na Huduma za Jamii, Sanaa na Burudani na Huduma Nyingine za kijamii na kibinafsi).

Kwa kiasi kikubwa uchumi wa Mkoa wa Dodoma unategemea kilimo, hususan kilimo cha mazao ya chakula na biashara. Mazao yanayozalishwa kwa wingi katika Mkoa huu ni pamoja na mahindi, mtama, uwele, mpunga, alizeti na zabibu.

5.0 Methodolojia

5.1 Mbinu za Ukokotoaji wa Pato la Mkoa

Mbinu zilizotumika kukokotoa Pato la Mkoa zilizingatia Mwongozo unaotolewa na Umoja wa Mataifa chini ya Kitengo cha Takwimu cha Kutayarisha Takwimu za Pato la Taifa hususan chapisho la mwaka 2008 yaani "United Nation System of National Accounts (*2008 SNA*)". Aidha, Pato la Mkoa lilipimwa kutokana na thamani ya bidhaa na huduma zilizozalishwa ukiondoa gharama za uzalishaji ukijumlisha kodi na kutoa ruzuku iliyotumika katika uzalishaji. Mbinu zilizotumika kukokotoa Pato la Mkoa ni:-

5.1.1 Kutumia Takwimu za Uzalishaji katika ngazi ya Halmashauri

Kwa kutumia mbinu hii, Pato la Mkoa lilitayarishwa kwa kutumia taarifa za uzalishaji wa bidhaa na huduma zilizokusanywa kutoka ngazi ya Halmashauri (*Botton - up Approach*). Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma ilisimamia zoezi la ukusanyaji wa taarifa za uzalishaji wa bidhaa na huduma zilizotumika katika kukokotoa Pato la Mkoa.

5.1.2 Kutumia Takwimu za Uzalishaji kutoka ngazi ya Taifa

Mbinu ya kutumia takwimu za uzalishaji kutoka ngazi ya taifa (*Top - down Approach*), inatumika iwapo taarifa za kina za uzalishaji wa bidhaa na huduma zilizokusanywa katika ngazi za halmashauri hazijitoshelezi Mbinu hii inahusisha kugawanya Pato la Taifa kwenye mikoa kwa kutumia viashiria mbalimbali vilivyoainishwa kwa aina ya shughuli za kiuchumi ili kupata Pato la Mkoa husika.

5.2 Ukokotoaji wa Pato la Mkoa

Kuna njia tatu za ukokotoaji wa Pato la Mkoa ambazo ni Uzalishaji, Mapato na Matumizi. Kwa kawaida thamani ya Pato la Mkoa kwa kutumia njia zote inatakiwa kuwa sawa.

Pato la Mkoa kwa njia ya uzalishaji (Production *Approach*) ni thamani ya bidhaa na huduma zilizozalishwa ukiondoa gharama za kati (intermediate consumption) zilizotumika katika kuzalisha bidhaa na huduma kwa bei za mwaka husika, ikijumuisha kodi na kutoa ruzuku iliyotumika katika uzalishaji.

Pato la Mkoa kwa njia ya mapato (Income Approach) inajumuisha mishahara ya wafanyakazi thamani ya kupungua kwa rasilimali za kudumu zinazotumika katika uzalishaji wa bidhaa na huduma (consumption of fixed capital); faida ya mwekezaji (operating surplus) baada ya kuondoa gharama za uzalishaji; na ruzuku na ushuru katika uzalishaji.

Pato la Mkoa kwa njia Matumizi (*Expenditure Approach*) linajumuisha matumizi ya mwisho ya serikali; Kaya binafsi na Asasi zisizo za Kiserikali zinazohudumia kaya binafsi; Ukuzaji wa rasilimali; thamani ya bidhaa na huduma zilizouzwa nje ya mkoa na thamani ya bidhaa na huduma zilizonunuliwa toka nje ya mkoa.

Njia ya uzalishaji wa bidhaa ilitumika katika kutayarisha Pato la Mkoa wa Dodoma kwa kuwa taarifa za uzalishaji wa bidhaa ni za kuaminika zaidi ikilinganishwa na njia ya Mapato au njia ya Matumizi. Changamoto ya kutumia njia ya matumizi inatokana na kutokuwepo kwa ofisi za forodha kati ya mkoa mmoja na mwingine, hivyo kutopatikana kwa taarifa za uagizaji na uuzaji wa bidhaa kati ya mkoa mmoja na mwingine. Aidha, changamoto ya kutumia njia ya mapato ni kutokuwepo kwa taarifa za kupungua kwa rasilimali za kudumu zinazotumika katika uzalishaji wa bidhaa na huduma.

Pato la Mkoa wa Dodoma limetayarishwa katika ngazi ya Halmashauri za Mkoa wa Dodoma ambapo Pato la Halmashauri zote likijumishwa pamoja unapata Pato la Mkoa wa Dodoma.

6.0 Matokeo Muhimu

Pato la Mkoa wa Dodoma limetayarishwa kwa kuzingatia mipaka ya Halmashauri, ambapo takwimu za wastani wa pato la kila mwanachi katika Mkoa wa Dodoma pamoja na mchango wa shughuli za kiuchumi katika Pato la Mkoa vimebainishwa.

6.1 Pato la Mkoa

Mwaka 2022, Pato la Mkoa wa Dodoma kwa Bei za Soko lilikuwa na thamani ya Shilingi Bilioni 5,418.9. Aidha, Halmashauri ya Jiji la Dodoma ilikuwa na Pato la juu zaidi kuliko halmashauri zote la Shilingi Bilioni 1,814 wakati Halmashauri ya Wilaya ya Chemba ikiwa na Pato la chini zaidi katika Mkoa la Shilingi Bilioni 318 (Kielelezo Na. 1). Katika kipindi cha kati ya mwaka 2018 – 2022, Pato la Mkoa wa Dodoma liliongezeka kwa shilingi bilioni 1,675,829. Ongezeko kubwa lilikuwa kati ya mwaka 2019 na 2020 ambalo lilikuwa shilingi bilioni 714,187, wakati ongezeko dogo lilikuwa kati ya mwaka 2020 na 2021 la shilingi bilioni 269,505.

Kielelezo Na. 1 : Pato la Mkoa wa Dodoma (Shilingi Billioni) kwa Halmashauri, Mwaka 2022

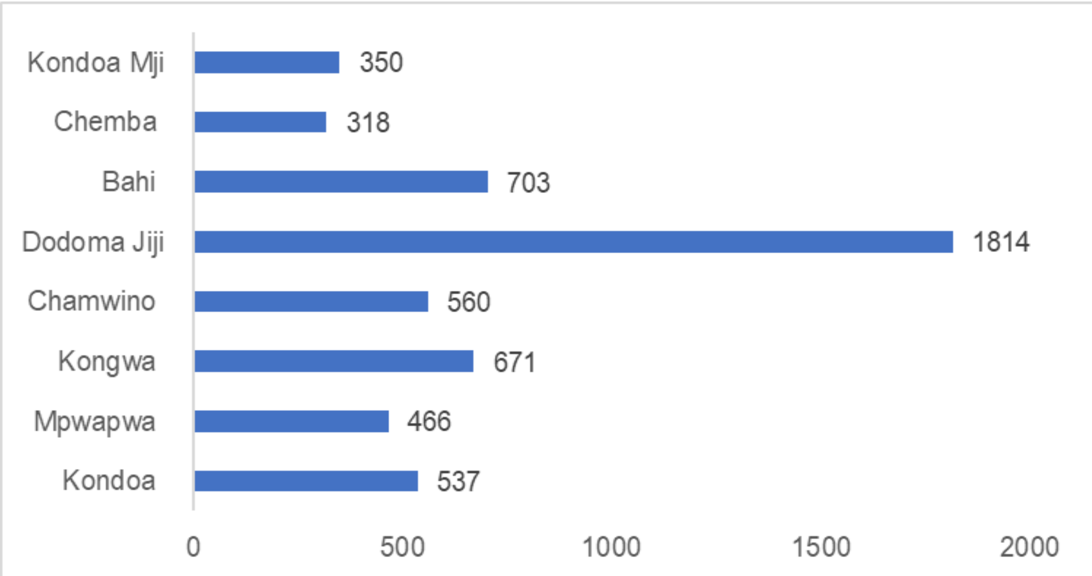

6.2 Wastani wa Pato la Mwananchi

Wastani wa pato la mwananchi kwa bei ya soko kwa mkoa wa Dodoma ulikuwa Shilingi 1,756,158 kwa mwaka 2022, ambao upo chini ya wastani wa pato la Taifa kwa kila mwananchi wa Shilingi 2,577,967. Hata hivyo, Halmashauri ya Mji wa Kondoa ilikuwa na wastani wa pato la mwananchi wa Shilingi 4,349,474 ambao ni zaidi ya wastani wa pato la mwananchi la Mkoa wa Dodoma na pia wastani wa pato la Taifa kwa kila mwananchi. Aidha, mwaka 2022, Halmashauri ya Wilaya ya Chemba ilikuwa na wastani wa pato la mwananchi wa Shilingi 935,832 ambao ni wa chini zaidi ukilinganishwa na Halmashuri nyingine za Mkoa wa Dodoma (Kielelezo Na. 2).

Kielelezo Na. 2: Wastani wa Pato la Mwananchi kwa Halmashauri, Mkoa wa Dodoma Mwaka 2022

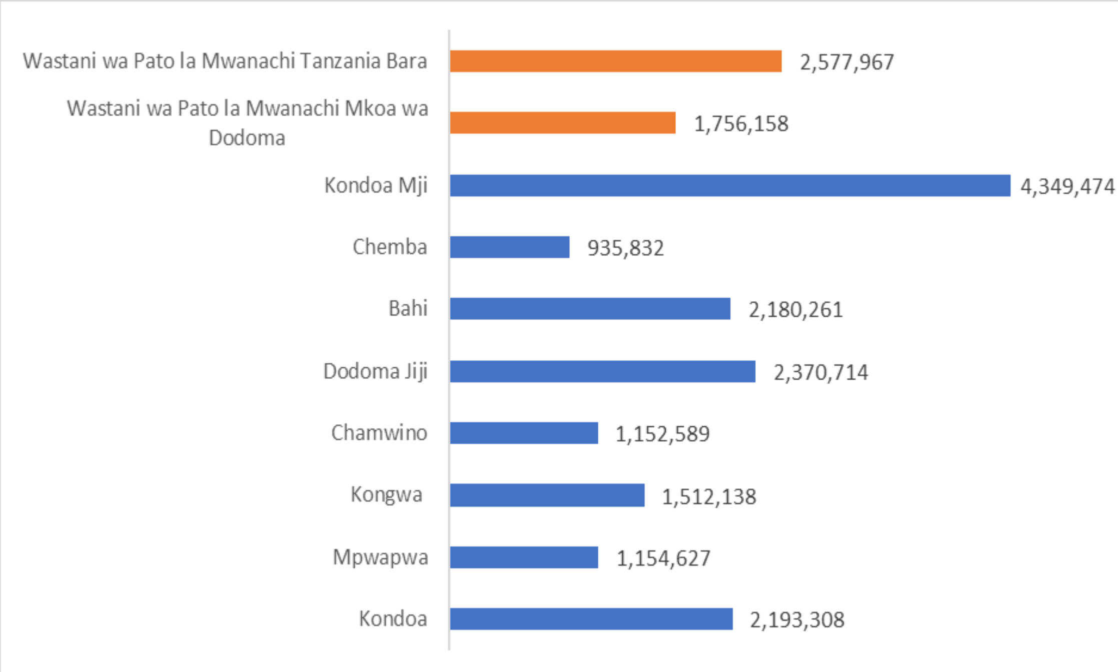

6.3 Mchango katika Pato la Mkoa

Mwaka 2022, mchango wa Halmashauri ya Jiji la Dodoma kwenye Pato la Mkoa ulikuwa mkubwa kwa asilimia 33.5 ikilinganishwa na Halmashauri nyingine za Mkoa wa Dodoma. Aidha, Halmashauri ya Wilaya ya Chemba ilikuwa na mchango mdogo wa asilimia 5.9 kwenye Pato la Mkoa (Kielelezo Na. 3).

Kielelezo Na. 3: Mchango wa Halmashauri katika Pato la Mkoa, Mwaka 2022

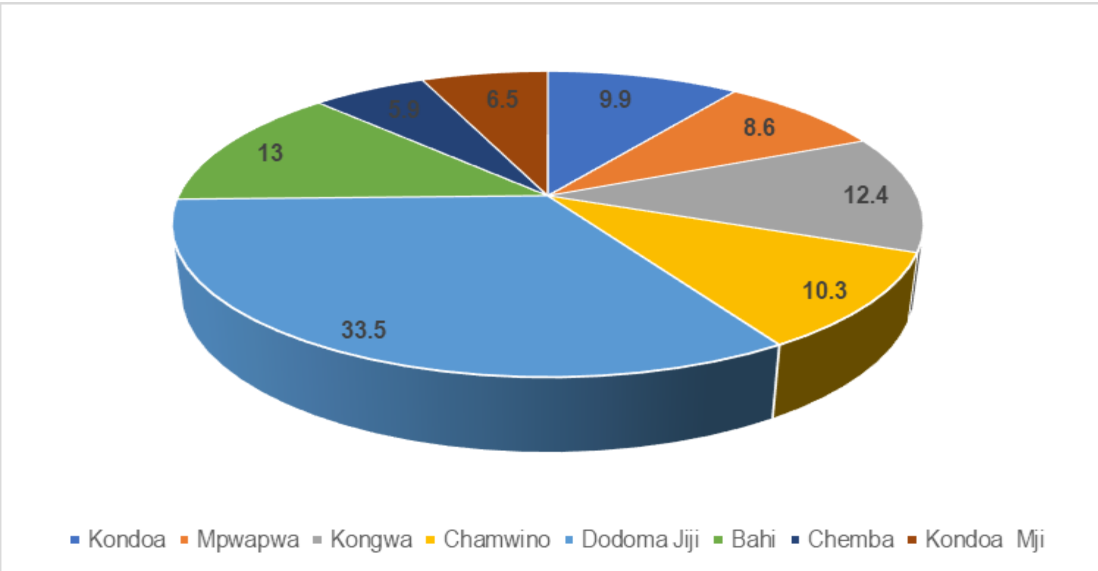

6.4 Mchango wa Makundi Makuu ya Shughuli za Kiuchumi katika Pato la Mkoa Dodoma, 2022

Uchambuzi wa shughuli za kiuchumi kwa makundi makuu, kama ilivyoainishwa kwenye 2008 SNA, umeonesha kuwa Sekta ya Kilimo katika Pato la Mkoa ilikuwa na mchango mkubwa zaidi wa asilimia 39.8, ikifuatiwa na mchango wa Sekta ya Huduma wa asilimia 32.2 na Sekta ya Viwanda na Ujenzi ilikuwa na mchango wa asilimia 28.0 (Kielelezo Na. 4).

Kielelezo Na. 4: Mchango wa Makundi Makuu ya Shughuli za Kiuchumi katika Pato la Mkoa Dodoma, 2022

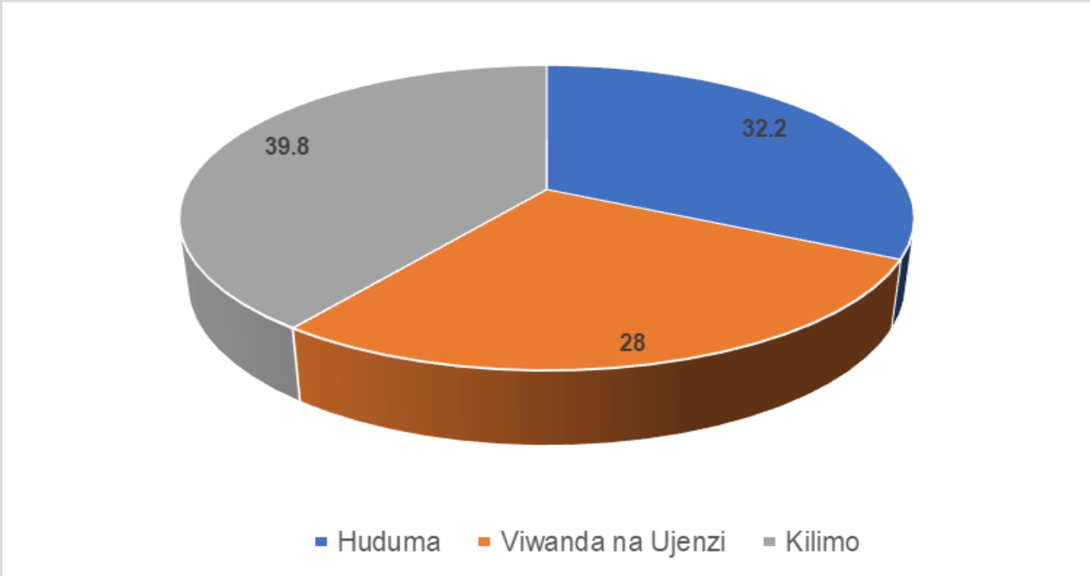

Shughuli za Kilimo katika Halmashauri ya Wilaya ya Kondoa zilichangia kwa kiwango kikubwa cha asilimia 7.5 katika pato la Mkoa. Aidha shughuli za kilimo katika Halmashauri ya mji wa Kondoa zilichangia kiwango kidogo cha asilimia 0.6 katika pato la Mkoa kwa mwaka 2022 (Kielelezo Na. 5).

Kielelezo Na. 5: Mchango wa Sekta ya Kilimo kwa Halmashauri, 2022

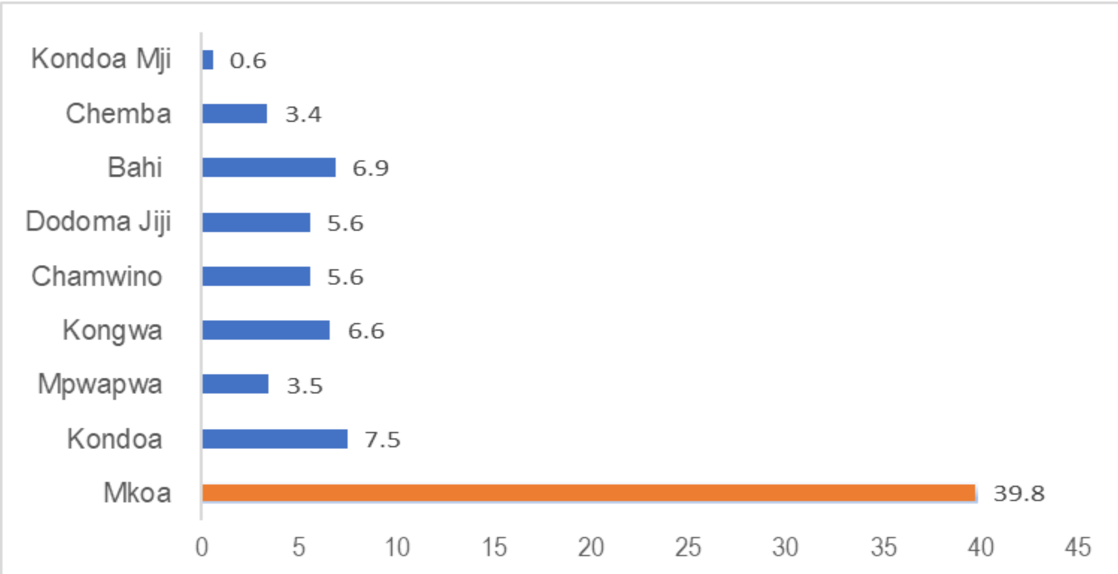

Shughuli za Viwanda na Ujenzi katika Halmashauri ya Jiji la Dodoma zilichangia kwa kiwango kikubwa cha asilimia 13.4 katika pato la Mkoa. Aidha shughuli za Viwanda na Ujenzi katika Halmashauri ya wilaya ya Chemba zilichangia kiwango kidogo cha asilimia 0.7 katika pato la Mkoa kwa mwaka 2022 (Kielelezo Na. 6).

Kielelezo Na. 6: Mchango wa Sekta ya Viwanda na Ujenzi kwa Halmashauri, 2022

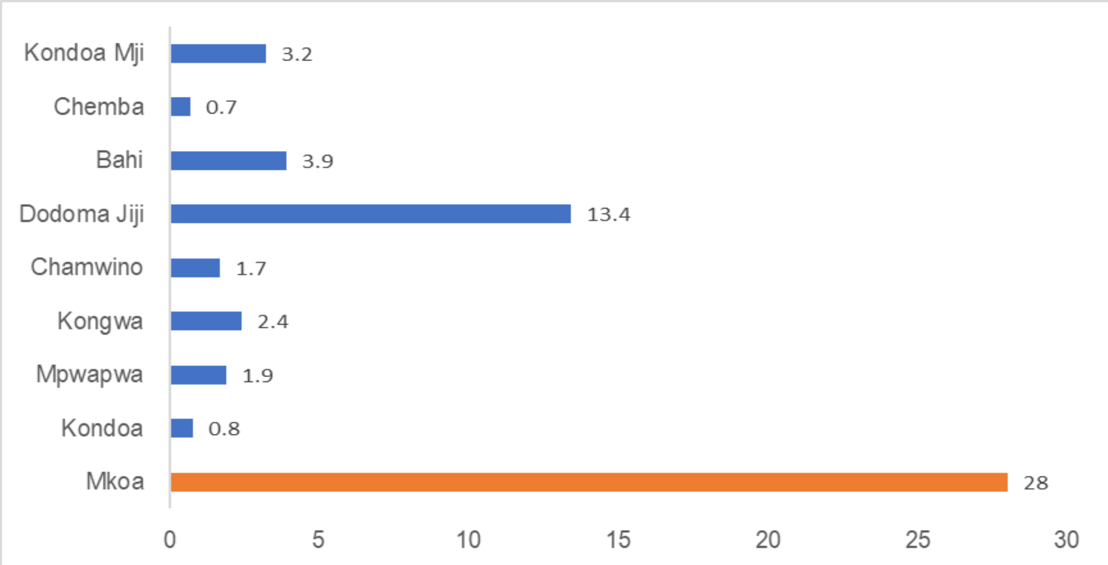

Shughuli za Huduma katika Halmashauri ya Jiji la Dodoma zilichangia kwa kiwango kikubwa cha asilimia 14.5 katika pato la Mkoa. Aidha shughuli za Huduma katika Halmashauri ya wilaya ya Kondoa zilichangia kiwango kidogo cha asilimia 1.6 katika pato la Mkoa kwa mwaka 2022 (Kielelezo Na. 7).

Kielelezo Na.7: Mchango wa sekta ya Huduma kwa Halmashauri, 2022

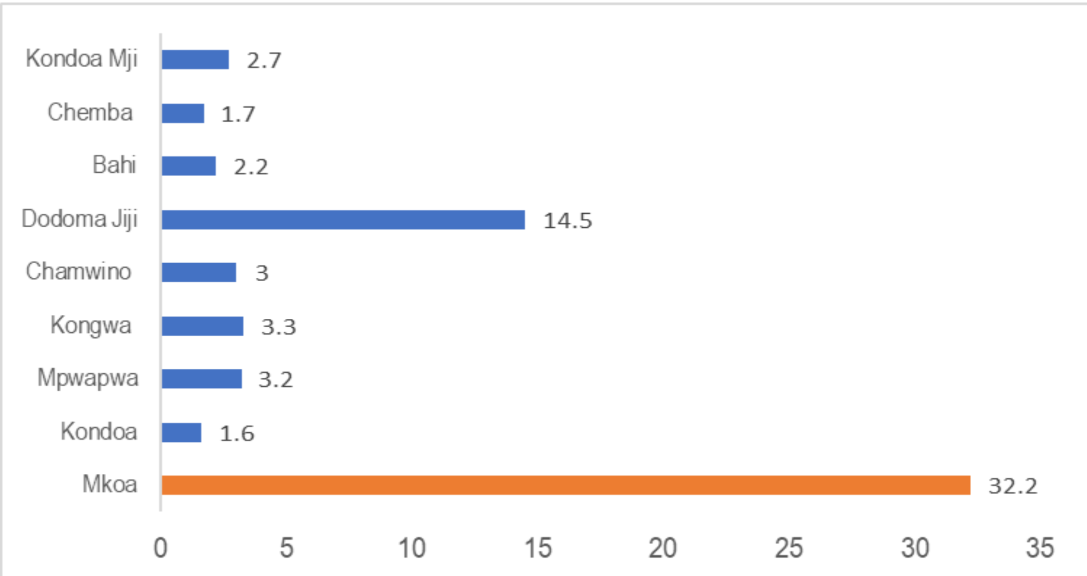

7.0 Changamoto na Maazimio

7.1 Changamoto

Miongoni mwa changamoto zilizojitokeza wakati wa utayarishaji wa taarifa ya Pato la Mkoa wa Dodoma ni pamoja na:-

- Kukosekana kwa baadhi ya takwimu muhimu za uzalishaji wa bidhaa na huduma pamoja na taarifa za mapato na matumizi katika mizania (Balance Sheet) za Taasisi;
- Uelewa mdogo juu ya umuhimu wa kuhifadhi taarifa za kitakwimu kwa baadhi ya wahojiwa; na
- Ugumu wa utoaji wa taarifa za kitakwimu, kwa baadhi ya wahojiwa wakidhani kwamba takwimu hizo zitatumika kwa ajili ya kutoza kodi.

7.2 Maazimio

Kutokana na changamoto zilizojitokeza, maeneo yafuatayo yanapendekezwa kuboreshwa katika utayarishaji wa Pato la Mkoa kwa wakati ujao.

- Kwa kuwa taarifa hii ya Pato la Mkoa wa Dodoma ni ya kwanza tangu Jiji la Dodoma lilipotangazwa kuwa Makao Makuu ya Serikali, inapendekezwa kuendelea kutayarisha takwimu za Pato la Mkoa kwa miaka ijayo ili kupata mwenendo na ukuaji wa uchumi wa Mkoa wa Dodoma;
- Takwimu za Pato la Mkoa ziwasilishwe kwa wadau mbalimbali ili kuweza kupata maoni yao kwa ajili ya kuboresha taarifa ya Pato la Mkoa;
- Kuanzisha makubaliano (Memorundum Of Understanding) mahususi kati ya Ofisi ya Mkuu wa Mkoa na Ofisi ya Taifa ya Takwimu ili kuhakikisha kuwa takwimu kwa ajili ya kutayarisha Pato la Mkoa zinapatikana kwa wakati na kwa ubora unaohitajika;
- Ofisi ya Mkuu wa Mkoa ikishirikiana na Oisi ya Taifa ya Takwimu zianzishe programu ya makusudi ya mafunzo kwa waratibu na wakusanyaji wa taarifa ngazi ya Mkoa na Halmashauri ili kuhakikisha ubora wa takwimu kwa ajili ya kutayarisha Pato la Mkoa;
- Kuendelea kuhamasisha wananchi kuhusu umuhimu wa ukusanyaji na utoaji wa taarifa sahihi kwa wakati; na
- Kuwepo na bajeti mahususi katika Ofisi ya Mkuu wa Mkoa na Halmashauri kwa ajili ya utayarishaji wa Pato la Mkoa.

Kiambatisho Na 1: Dhana na Ufafanuzi

Maana ya Maelezo yanayotumika katika Taarifa ya Pato la Taifa

Bei ya Mzalishaji *(Basic Price)*

Kiasi cha mapato kilichopokelewa na mzalishaji kutoka kwa mnunuzi kwa mauzo ya bidhaa au huduma inayozalishwa, ukiondoa kodi yoyote inayolipwa na kuongeza ruzuku yoyote inayopatikana. Pia, ukiondoa gharama zozote za usafiri zilizogharamiwa na mzalishaji.

Mishahara kwa Wafanyakazi

Hii ni jumla ya malipo anayolipwa mwajiriwa kutoka kwa mwajiri kwa fedha taslimu au malipo kwa huduma. Mishahara inajumuisha michango inayolipwa kwenye mifuko ya pensheni ikiwa ni fedha za malipo ya uzeeni, bima, fidia na marupurupu mengine.

Kupungua kwa Thamani ya Rasilimali ya Kudumu

Ni kupungua kwa thamani ya rasilimali ya kudumu kutokana na kutumika katika uzalishaji kwa kipindi cha mwaka. Kupungua kwa thamani kunasababishwa na kuchakaa kwa kawaida au uharibifu wa bahati mbaya na inathaminiwa kwa gharama ya kununua nyingine.

Pato la Taifa

Jumla ya ongezeko la thamani ya bidhaa na huduma zinazozalishwa katika eneo la kiuchumi ikiwa ni pamoja na kodi ukiondoa ruzuku iliyotumika wakati wa uzalishaji.

Pato la Taifa kwa Bei za Soko

Pato la Taifa linalojumuisha gharama za usafirishaji wa bidhaa hadi sokoni, kodi na ushuru uliotozwa na kuondoa ruzuku iliyotolewa wakati wa uzalishaji wa bidhaa.

Pato la Taifa kwa Bei ya Mwaka wa Kizio

Pato la Taifa (GDP) kwa bei ya mwaka wa rejea (kizio) ambayo hutumika kupima ukuaji halisi wa shughuli za kiuchumi kati ya mwaka mmoja na mwingine.

Salio la Uendeshaji (Faida ya Mwezeshaji)

Jumla ya thamani ya bakaa (salio) ya uzalishaji wa bidhaa na huduma baada ya kutoa matumizi ya uzalishaji kama vile matumizi ya kati, kodi, ruzuku ya uzalishaji na uagizaji.

Matumizi ya Kati

Ni thamani ya bidhaa na huduma, zisizo za kudumu, zinazotumiwa katika uzalishaji na inathaminishwa kwa kutumia bei ya mnunuzi. Matumizi ya kati hayajumuishi malipo ya mishahara au kupungua kwa thamani ya rasilimali za kudumu zilizotumika katika uzalishaji wa bidhaa.

Pato Ghafi

Ni jumla ya thamani ya uzalishaji wa bidhaa na huduma iliyopatikana ndani ya taasisi ambayo inaweza kutumiwa na taasisi nyingine. Aidha, thamani ya uzalishaji wa bidhaa inajumuisha pia bidhaa kwa ajili ya matumizi ya taasisi husika.

Thamani ya Mzalishaji

Thamani ya bidhaa na huduma kwa bei ya soko ukiondoa gharama ya usafirishaji pamoja na gharama zingine zilizolipwa kwa bidhaa kufika sokoni. Hii inatoa thamani ya mauzo ya soko kwa mzalishaji kwenye kiwanda, shamba, au mgodi. Kwa shughuli za huduma, thamani ya mzalishaji ni sawa na thamani ya mnunuzi, kwa kuwa Huduma zinazalishwa na kutumiwa kwa wakati mmoja.

Thamani ya Mnunuzi

Ni gharama katika soko la bidhaa na huduma anazogharamia mnunuzi. Kwa shughuli za huduma, thamani ya mnunuzi ni sawa na thamani ya mzalishaji, kwa kuwa huduma zinazalishwa na kutumiwa kwa wakati mmoja.

Ruzuku

Malipo yaliyofanywa na Serikali kwa taasisi, yasiyorejeshwa, kwa ajili ya kufidia baadhi ya gharama zilizotumika katika kuzalisha bidhaa na huduma kwa mlaji, kuuza ndani au nje ya nchi.

Ushuru wa Uzalishaji na Uagizaji

Kodi zinazotozwa kwa wazalishaji kuhusiana na uzalishaji, uuzaji, ununuzi na matumizi ya bidhaa na huduma, ambazo zinajumuishwa katika bei ya soko ya bidhaa na huduma hizo. Hii ni pamoja na kodi ya mauzo, kodi ya serikali ya mitaa, ushuru wa kuagiza bidhaa, ada ya usajili inayolipwa na wazalishaji.

Ongezeko la Thamani

Thamani iliyoongezeka kwenye bidhaa na huduma kwa kutumia mtaji na nguvukazi baada ya kutoa gharama ya uzalishaji.

Taasisi

Ni kaya au kikundi kinachofanya biashara katika eneo moja na inazalisha aina moja tu ya bidhaa.

Kiambatisho Na 2: Majedwali

Jedwali la 1: Pato la Mkoa wa Dodoma kwa Halmashauri, 2018 – 2022

....**Sh. Milioni**

Halmashauri	2018	2019	2020	2021	2022
Kondoa	439,511	456,099	515,873	524,732	537,040
Mpwapwa	343,183	410,351	405,915	460,260	465,600
Kongwa	401,620	467,609	665,355	613,155	671,188
Chamwino	315,411	344,421	387,858	524,260	560,361
Dodoma Jiji	1,235,953	1,345,460	1,491,216	1,621,803	1,814,020
Bahi	522,450	463,508	677,698	629,566	703,191
Chemba	241,618	266,414	293,739	302,711	317,559
Kondoa Mji	243,269	285,227	315,621	346,294	349,885
Pato la Mkoa	3,743,015	4,039,088	4,753,275	5,022,780	5,418,844

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 1: Idadi ya Watu kwa Mkoa wa Dodoma kwa Halmashauri, 2018 - 2022

Halmashauri	2018	2019	2020	2021	2022
Kondoa	241,897	250,307	259,111	268,311	244,854
Mpwapwa	368,037	378,940	390,320	402,173	403,247
Kongwa	372,407	383,701	395,493	407,781	443,867
Chamwino	396,138	405,260	414,756	424,619	486,176
Dodoma Jiji	506,942	523,010	539,799	557,309	765,179
Bahi	263,780	271,069	278,669	286,578	322,526
Chemba	274,083	283,731	293,834	304,394	339,333
Kondoa Mji	69,705	72,496	75,428	78,504	80,443
Jumla	**2,492,989**	**2,568,514**	**2,647,410**	**2,729,668**	**3,085,625**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 2: Wastani wa Pato la Mwananchi kwa Halmashauri, 2018 – 2022

....**Shilingi**

Halmashauri	2018	2019	2020	2021	2022
Kondoa	1,816,936	1,822,157	1,990,936	1,955,688	2,193,308
Mpwapwa	932,470	1,082,891	1,039,956	1,144,432	1,154,627
Kongwa	1,078,444	1,218,680	1,682,344	1,503,637	1,512,138
Chamwino	796,216	849,875	935,146	1,234,660	1,152,589
Dodoma Jiji	2,438,055	2,572,533	2,762,539	2,910,060	2,370,714
Bahi	1,980,628	1,709,927	2,431,907	2,196,841	2,180,261
Chemba	881,549	938,966	999,678	994,471	935,832
Kondoa Mji	3,489,979	3,934,377	4,184,396	4,411,189	4,349,474
Wastani wa Pato la Mkoa kwa kila Mwananchi wa Dodoma	**1,501,417**	**1,572,539**	**1,795,444**	**1,840,070**	**1,756,158**
Wastani wa Pato la Taifa kwa kila Mwananchi	**1,968,965**	**2,191,190**	**2,327,395**	**2,452,406**	**2,577,967**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 4: Pato la Mkoa wa Dodoma kwa shughuli za kiuchumi, Bei za Miaka husika, 2018 - 2022

Shilingi. Milioni

Shughuli za Kiuchumi	2018	2019	2020	2021	2022
Kilimo	**1,360,612**	**1,422,136**	**1,873,958**	**1,907,259**	**2,158,358**
Mazao	1,149,969	1,184,396	1,626,426	1,636,189	1,857,090
Mifugo	199,275	225,791	235,103	257,840	287,868
Misitu na Uwindaji	7,140	8,145	8,892	8,660	10,164
Uvuvi	4,228	3,804	3,537	4,571	3,236
Viwanda na Ujenzi	**1,027,697**	**1,145,312**	**1,301,096**	**1,463,669**	**1,518,093**
Uchimbaji madini na mawe	242,298	284,808	318,855	351,088	388,563
Utengenezaji bidhaa	313,940	369,635	404,943	456,771	463,801
Umeme	30,842	18,430	15,044	15,734	17,725
Maji	20,168	26,260	24,918	25,337	29,702
Ujenzi	420,448	446,180	537,336	614,739	618,302
Huduma	**1,354,707**	**1,471,639**	**1,578,221**	**1,651,852**	**1,742,393**
Biashara na Matengenezo	449,262	472,657	538,900	562,425	560,887
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	244,611	266,921	292,806	306,218	344,112
Huduma za Malazi na Chakula	85,324	91,339	101,000	102,719	114,656
Habari na Mawasiliano	59,339	63,284	67,821	71,176	71,797
Fedha na Bima	164,403	191,678	177,568	176,237	176,233
Upangishaji Majengo	116,197	133,952	133,575	155,042	167,679
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	20,318	22,479	26,928	29,866	32,304
Utawala na ulinzi	19,349	20,931	18,698	21,391	19,576
Elimu	124,134	126,843	128,032	124,739	140,556
Afya na Huduma za Jamii	46,427	51,316	57,333	64,128	73,809
Huduma Nyingine	25,340	30,239	35,559	37,910	40,787
Jumla ya Pato la Mkoa	**3,743,015**	**4,039,088**	**4,753,275**	**5,022,780**	**5,418,844**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mko wa Dodoma

Jedwali la 5: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2018

Shilingi Milioni

Shughuli za Uchumi/Halmashauri	Kondoa	Mpwapwa	Kongwa	Chamwino	Dodoma Jiji	Bahi	Chemba	Kondoa Mji	Pato la Mkoa
Kilimo	**325,333**	**141,310**	**170,017**	**126,558**	**158,621**	**274,819**	**145,193**	**18,762**	**1,360,612**
Mazao	300,826	111,172	141,189	89,000	116,327	254,182	123,936	13,338	1,149,969
Mifugo	23,794	28,473	28,811	30,647	40,545	20,407	21,204	5,393	199,275
Misitu na Uwindaji	178	1,665	16	4,443	605	149	53	31	7,140
Uvuvi	535	0	0	2,468	1,144	81	0	0	4,228
Viwanda na Ujenzi	**35,433**	**70,569**	**86,066**	**59,656**	**496,998**	**150,370**	**22,827**	**105,778**	**1,027,697**
Uchimbaji madini na mawe	14,765	17,924	22,137	19,292	24,689	126,748	13,348	3,395	242,298
Utengenezaji bidhaa	8,480	22,501	25,280	15,984	184,765	9,247	3,700	43,984	313,940
Umeme	833	2,211	2,484	1,570	18,152	908	364	4,321	30,842
Maji	495	1,505	1,473	1,036	12,369	605	269	2,416	20,168
Ujenzi	10,860	26,429	34,693	21,774	257,023	12,861	5,146	51,663	420,448
Huduma	**78,745**	**131,305**	**145,537**	**129,197**	**580,334**	**97,262**	**73,598**	**118,729**	**1,354,707**
Biashara na Matengenezo	43,116	57,992	66,680	70,420	104,320	47,564	48,187	10,983	449,262
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	6,607	17,532	19,697	12,454	143,963	7,205	2,883	34,270	244,611
Huduma za Malazi na Chakula	2,305	6,115	6,871	4,344	50,216	2,513	1,006	11,954	85,324
Habari na Mawasiliano	1,603	4,253	4,778	3,021	34,923	1,748	699	8,314	59,339
Fedha na Bima	3,994	10,598	11,907	7,528	100,023	4,355	1,743	24,256	164,403
Upangishaji Majengo	3,139	8,328	9,357	5,916	68,387	3,423	1,370	16,279	116,197
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	594	1,311	1,673	1,100	12,324	539	216	2,562	20,318
Utawala na ulinzi	3,153	1,829	1,309	1,786	4,602	4,545	1,502	623	19,349
Elimu	9,429	11,849	14,879	14,586	38,023	20,129	11,023	4,216	124,134
Afya na Huduma za Jamii	4,122	9,683	6,346	6,751	8,639	4,495	4,671	1,721	46,427
Huduma Nyingine	684	1,816	2,041	1,290	14,914	746	299	3,550	25,340
Pato la Mkoa	**439,511**	**343,183**	**401,620**	**315,411**	**1,235,953**	**522,450**	**241,618**	**243,269**	**3,743,015**

Jedwali la 6: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2019

Shilingi Milioni

Shughuli za Uchumi/Halmashauri	Kondoa	Mpwapwa	Kongwa	Chamwino	Dodoma Jiji	Bahi	Chemba	Kondoa Mji	Pato la Mkoa
Kilimo	**333,827**	**172,620**	**218,291**	**139,376**	**173,747**	**198,160**	**160,799**	**25,317**	**1,422,136**
Mazao	312,472	139,234	184,276	96,116	124,043	173,800	135,592	18,864	1,184,396
Mifugo	20,943	31,705	33,992	35,902	47,677	24,014	25,136	6,422	225,791
Misitu na Uwindaji	153	1,681	23	5,222	793	171	71	31	8,145
Uvuvi	260	0	0	2,136	1,233	175	0	0	3,804
Viwanda na Ujenzi	**39,138**	**87,839**	**93,317**	**69,139**	**538,146**	**163,993**	**28,248**	**125,492**	**1,145,312**
Uchimbaji madini na mawe	15,913	24,091	24,394	25,764	33,250	138,748	18,038	4,609	284,808
Utengenezaji bidhaa	10,009	26,427	29,711	18,653	217,444	10,839	4,370	52,181	369,635
Umeme	499	1,318	1,481	930	10,842	540	218	2,602	18,430
Maji	634	4,104	1,867	1,276	14,137	781	348	3,113	26,260
Ujenzi	12,082	31,900	35,864	22,515	262,473	13,084	5,275	62,987	446,180
Huduma	**83,134**	**149,891**	**156,001**	**135,906**	**633,568**	**101,355**	**77,367**	**134,418**	**1,471,639**
Biashara na Matengenezo	44,420	67,247	68,092	71,918	109,660	48,104	50,351	12,865	472,657
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	7,212	19,636	21,407	13,440	156,671	7,810	3,148	37,597	266,921
Huduma za Malazi na Chakula	2,473	6,530	7,342	4,609	53,732	2,678	1,080	12,894	91,339
Habari na Mawasiliano	1,714	4,524	5,087	3,193	37,228	1,856	748	8,934	63,284
Fedha na Bima	5,190	13,704	15,407	9,673	112,758	5,621	2,266	27,059	191,678
Upangishaji Majengo	3,627	9,577	10,767	6,760	78,799	3,928	1,584	18,910	133,952
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	609	1,607	1,807	1,134	13,224	659	266	3,173	22,479
Utawala na ulinzi	3,011	1,829	1,370	2,137	4,812	4,588	1,595	1,589	20,931
Elimu	9,433	12,806	15,200	14,027	39,230	20,214	10,729	5,205	126,843
Afya na Huduma za Jamii	4,626	10,269	7,091	7,489	9,666	5,010	5,244	1,922	51,316
Huduma Nyingine	819	2,162	2,431	1,526	17,789	887	357	4,269	30,239
Pato la Mkoa	**456,099**	**410,351**	**467,609**	**344,421**	**1,345,460**	**463,508**	**266,414**	**285,227**	**4,039,088**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 7: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2020

Shilingi Milioni

Shughuli za Uchumi/ Halmashauri	Kondoa	Mpwapwa	Kongwa	Chamwino	Dodoma Jiji	Bahi	Chemba	Kondoa Mji	Pato la Mkoa
Kilimo	**381,599**	**147,153**	**381,286**	**164,184**	**209,910**	**382,204**	**177,751**	**29,872**	**1,873,958**
Mazao	359,609	112,677	348,059	119,731	155,828	356,347	151,459	22,716	1,626,426
Mifugo	21,750	32,764	33,199	36,992	52,214	24,854	26,207	7,123	235,103
Misitu na Uwindaji	178	1,712	28	5,823	744	290	85	32	8,892
Uvuvi	61	0	0	1,638	1,124	713	0	0	3,537
Viwanda na Ujenzi	**42,595**	**94,185**	**114,197**	**74,694**	**615,642**	**186,085**	**29,786**	**143,911**	**1,301,096**
Uchimbaji madini na mawe	15,980	24,071	36,010	25,579	37,072	157,371	18,121	4,652	318,855
Utengenezaji bidhaa	10,993	28,880	32,491	20,253	238,102	11,823	4,801	57,601	404,943
Umeme	421	1,106	776	776	9,121	453	184	2,207	15,044
Maji	614	1,806	1,807	1,212	15,399	751	310	3,019	24,918
Ujenzi	14,587	38,321	43,114	26,875	315,948	15,688	6,371	76,433	537,336
Huduma	**91,680**	**164,576**	**169,872**	**148,979**	**665,665**	**109,408**	**86,202**	**141,839**	**1,578,221**
Biashara na Matengenezo	51,457	77,514	78,542	82,367	120,347	55,341	58,353	14,979	538,900
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	7,949	20,882	23,493	14,645	172,167	8,549	3,472	41,650	292,806
Huduma za Malazi na Chakula	2,742	7,203	8,104	5,052	59,387	2,949	1,197	14,367	101,000
Habari na Mawasiliano	1,841	4,837	5,442	3,392	39,878	1,980	804	9,647	67,821
Fedha na Bima	4,820	12,664	14,247	8,881	104,408	5,184	2,105	25,258	177,568
Upangishaji Majengo	3,626	9,526	10,718	6,681	78,541	3,900	1,584	19,000	133,575
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	731	1,921	2,162	1,347	15,828	787	319	3,832	26,928
Utawala na ulinzi	3,024	1,829	1,340	2,303	3,593	4,396	1,413	800	18,698
Elimu	9,363	13,820	15,095	14,273	39,857	19,735	10,680	5,210	128,032
Afya na Huduma za Jamii	5,161	11,844	7,877	8,261	10,751	5,550	5,852	2,037	57,333
Huduma Nyingine	965	2,536	2,853	1,778	20,908	1,038	422	5,058	35,559
Pato la Mkoa	**515,873**	**405,915**	**665,355**	**387,858**	**1,491,216**	**677,698**	**293,739**	**315,621**	**4,753,275**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 8: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2021

Shilingi Milioni

Shughuli za Uchumi/ Halmashauri	Kondoa	Mpwapwa	Kongwa	Chamwino	Dodoma Jiji	Bahi	Chemba	Kondoa Mji	Pato la Mkoa
Kilimo	**381,536**	**173,905**	**309,210**	**282,941**	**232,065**	**319,416**	**176,445**	**31,741**	**1,907,259**
Mazao	360,426	136,816	272,831	235,868	168,520	289,898	147,538	24,291	1,636,189
Mifugo	20,920	35,838	36,337	40,203	61,157	27,133	28,820	7,433	257,840
Misitu na Uwindaji	155	1,252	42	5,905	1,016	186	87	17	8,660
Uvuvi	34	0	0	965	1,372	2,199	0	0	4,571
Viwanda na Ujenzi	**47,186**	**109,294**	**125,540**	**86,720**	**696,913**	**197,208**	**35,884**	**164,924**	**1,463,669**
Uchimbaji madini na mawe	16,942	29,891	37,107	31,559	42,299	164,832	22,624	5,835	351,088
Utengenezaji bidhaa	12,431	32,495	36,583	22,643	268,446	13,277	5,431	65,466	456,771
Umeme	438	1,288	797	797	9,451	467	191	2,305	15,734
Maji	646	1,887	1,818	1,247	15,433	763	329	3,213	25,337
Ujenzi	16,729	43,733	49,235	30,474	361,284	17,868	7,310	88,106	614,739
Huduma	**96,010**	**177,061**	**178,405**	**154,599**	**692,825**	**112,942**	**90,381**	**149,629**	**1,651,852**
Biashara na Matengenezo	53,663	80,436	81,558	84,926	127,943	57,317	60,880	15,701	562,425
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	8,333	21,784	24,525	15,180	179,966	8,901	3,641	43,888	306,218
Huduma za Malazi na Chakula	2,795	7,307	8,227	5,092	60,368	2,986	1,221	14,722	102,719
Habari na Mawasiliano	1,937	5,063	5,701	3,528	41,831	2,069	846	10,201	71,176
Fedha na Bima	4,796	12,538	14,115	8,736	103,575	5,123	2,096	25,259	176,237
Upangishaji Majengo	4,219	11,030	12,417	7,686	91,119	4,507	1,844	22,221	155,042
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	813	2,125	2,392	1,481	17,552	868	355	4,280	29,866
Utawala na ulinzi	2,988	1,829	1,386	2,594	6,031	4,552	1,423	589	21,391
Elimu	9,935	15,819	16,691	14,796	30,740	19,646	11,387	5,725	124,739
Afya na Huduma za Jamii	5,498	16,433	8,356	8,701	11,420	5,873	6,238	1,609	64,128
Huduma Nyingine	1,032	2,697	3,036	1,879	22,280	1,102	451	5,433	37,910
Jumla ya Pato la Mkoa	**524,732**	**460,260**	**613,155**	**524,260**	**1,621,803**	**629,566**	**302,711**	**346,294**	**5,022,780**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 9: Pato la Mkoa kwa shughuli za kiuchumi kwa Halmashauri, (Bei ya Mwaka Husika), 2022

Shilingi Milioni

Shughuli za Uchumi/ Halmashauri	Kondoa	Mpwapwa	Kongwa	Chamwino	Dodoma Jiji	Bahi	Chemba	Kondoa Mji	Pato la Mkoa
Kilimo	**408,092**	**190,156**	**359,147**	**303,162**	**303,370**	**374,898**	**186,130**	**33,403**	**2,158,358**
Mazao	384,944	151,025	317,382	249,327	229,725	344,738	154,138	25,810	1,857,090
Mifugo	23,010	37,895	41,713	45,689	71,487	28,626	31,889	7,560	287,868
Misitu na Uwindaji	109	1,236	52	7,567	913	150	103	34	10,164
Uvuvi	28	0	0	579	1,245	1,384	0	0	3,236
Viwanda na Ujenzi	**43,352**	**102,946**	**131,401**	**93,576**	**727,214**	**210,527**	**38,298**	**170,779**	**1,518,093**
Uchimbaji madini na mawe	17,842	29,384	42,584	35,427	55,757	176,981	24,727	5,862	388,563
Utengenezaji bidhaa	10,206	29,313	35,826	23,325	276,335	13,443	5,447	69,905	463,801
Umeme	359	1,261	821	821	11,673	473	192	2,125	17,725
Maji	657	1,951	2,015	1,349	19,220	809	306	3,395	29,702
Ujenzi	14,288	41,037	50,155	32,654	364,229	18,820	7,626	89,493	618,302
Huduma	**85,596**	**172,498**	**180,639**	**163,624**	**783,437**	**117,766**	**93,130**	**145,702**	**1,742,393**
Biashara na Matengenezo	45,467	74,879	82,422	90,279	130,000	59,890	63,011	14,938	560,887
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	6,893	19,797	24,196	15,753	223,954	9,079	3,679	40,761	344,112
Huduma za Malazi na Chakula	2,856	7,494	8,570	5,928	70,064	2,840	1,151	15,752	114,656
Habari na Mawasiliano	1,970	5,123	5,161	3,360	42,768	1,937	785	10,694	71,797
Fedha na Bima	3,530	10,139	12,392	8,068	114,695	4,650	1,884	20,875	176,233
Upangishaji Majengo	4,240	12,178	14,884	9,690	93,764	5,585	2,263	25,074	167,679
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	647	1,858	2,271	1,479	21,024	852	345	3,826	32,304
Utawala na ulinzi	3,309	1,829	1,515	2,038	3,973	4,645	1,576	690	19,576
Elimu	11,090	15,831	17,702	15,678	41,723	20,920	11,380	6,232	140,556
Afya na Huduma za Jamii	4,777	21,022	8,659	9,484	14,927	6,292	6,620	2,029	73,809
Huduma Nyingine	817	2,347	2,868	1,867	26,545	1,076	436	4,831	40,787
Jumla ya Pato la Mkoa	**537,040**	**465,600**	**671,188**	**560,361**	**1,814,020**	**703,191**	**317,559**	**349,885**	**5,418,844**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 10: Mchango wa Shughuli za Kiuchumi kwa Halmashauri kwa Bei ya Mwaka Husika kwa , 2022

Asilimia

Shughuli za Kiuchumi/ Halmashauri	Kondoa	Mpwapwa	Kongwa	Chamwino	Dodoma Jiji	Bahi	Chemba	Kondoa Mji	Pato la Mkoa
Kilimo	**7.5**	**3.5**	**6.6**	**5.6**	**5.6**	**6.9**	**3.4**	**0.6**	**39.8**
Mazao	7.1	2.8	5.9	4.6	4.2	6.4	2.8	0.5	34.3
Mifugo	0.4	0.7	0.8	0.8	1.3	0.5	0.6	0.1	5.3
Misitu na Uwindaji	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2
Uvuvi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
Viwanda na Ujenzi	**0.8**	**1.9**	**2.4**	**1.7**	**13.4**	**3.9**	**0.7**	**3.2**	**28.0**
Uchimbaji madini na mawe	0.3	0.5	0.8	0.7	1.0	3.3	0.5	0.1	7.2
Utengenezaji bidhaa	0.2	0.5	0.7	0.4	5.1	0.2	0.1	1.3	8.6
Umeme	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.3
Maji	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.1	0.5
Ujenzi	0.3	0.8	0.9	0.6	6.7	0.3	0.1	1.7	11.4
Huduma	**1.6**	**3.2**	**3.3**	**3.0**	**14.5**	**2.2**	**1.7**	**2.7**	**32.2**
Biashara na Matengenezo	0.8	1.4	1.5	1.7	2.4	1.1	1.2	0.3	10.4
Usafirishaji na Uhifadhi mizigo	0.1	0.4	0.4	0.3	4.1	0.2	0.1	0.8	6.4
Huduma za Malazi na Chakula	0.1	0.1	0.2	0.1	1.3	0.1	0.0	0.3	2.1
Habari na Mawasiliano	0.0	0.1	0.1	0.1	0.8	0.0	0.0	0.2	1.3
Fedha na Bima	0.1	0.2	0.2	0.1	2.1	0.1	0.0	0.4	3.3
Upangishaji Majengo	0.1	0.2	0.3	0.2	1.7	0.1	0.0	0.5	3.1
Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.1	0.6
Utawala na ulinzi	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.4
Elimu	0.2	0.3	0.3	0.3	0.8	0.4	0.2	0.1	2.6
Afya na Huduma za Jamii	0.1	0.4	0.2	0.2	0.3	0.1	0.1	0.0	1.4
Huduma Nyingine	0.0	0.0	0.1	0.0	0.5	0.0	0.0	0.1	0.8
Jumla ya Pato la Mkoa	**9.9**	**8.6**	**12.4**	**10.3**	**33.5**	**13.0**	**5.9**	**6.5**	**100.0**

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Jedwali la 11: Vyanzo vya Taarifa zilizotumika kutayarisha Pato la Mkoa kwa Shughuli ya kiuchumi

No	Shughuli za kiuchumi	Vyanzo vya taarifa
1	Kilimo	Mazao: Maafisa kilimo na Maafisa ugani
		Misitu: Maliasili
		Mifugo: Maafisa Mifugo
		Uvuvu: Idara ya Uvuvi
2	Uchimbaji Madini na Mawe	Ofisi ya Madini ya Mkoa
3	Utengenezaji bidhaa	Viwanda
4	Umeme	TANESCO na Taasisi nyingine zinazolisha umeme
5	Maji safi na Maji taka	Mamlaka za Maji Mijini/Vijijini
6	Ujenzi	Serikali za Mitaa, Makampuni ya Ujenzi yaliochaguliwa, ikiwa ni pamoja na TANROADS na Kampuni Binafsi
7	Biashara za Jumla na Rejareja	Wauzaji wa Jumla na Wafanyabiashara wa Rejareja Waliochaguliwa
8	Usafirishaji Mizigo	Waendeshaji wa vyombo vya usafiri waliochaguliwa wa Anga/Reli/Barabara (Umma na Binafsi)
9	Huduma za Malazi na Chakula	Huduma za Malazi na Chakula
10	Habari na Mawasiliano	Huduma za Posta na Mawasiliano ya simu (Umma na Binafsi)
11	Fedha na Bima	Benki, Maduka ya kubadilishia fedha, Madalali, Makampuni ya Bima, Taasisi za Fedha na Vyama vya Mikopo
12	UpangishajiMajengo	Nyumba za Kupangisha zilizochzguliwa, Serikali ya Mtaa
13	Shughuli za Kitaalamu, Sayansi na Ufundi	Wahasibu/Wakaguzi Waliochaguliwa, Wanasheria, Washauri, nk
14	Utawala na Ulinzi	Serikali za Mitaa, Hazina Ndogo
15	Elimu	Watoa Huduma za Elimu Waliochaguliwa (Serikali na Binafsi)
16	Afya na Huduma za Jamii	Watoa Huduma za Afya waliochaguliwa (Serikali na Binafsi)
17	Huduma Nyingine	Saluni za Wasusi/Vinyozi, Vilabu vya Michezo, Watengeneza saa, Mafundi Viatu/ Ukarabati n.k.

Chanzo: NBS na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Dodoma

Rejea

1. United Nations New York (2009)*: The System of National accounts2008.* *https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf*
2. United Nations New York (2008): International Standard Industrial *Classification of All Economic Activities Revision 4* *https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesM/seriesm_4rev4e.pdf*

Kondoa
Chemba
Dodoma
Urban
Kongwa
Bahi
Mpwapwa
Chamwino